מציאת האשה פרק ששי כתובות סט.

מסורת הש"ס

אלא ליה רב לרבי ביני חיטי. אלא לו מגרת אלומים ותלה אחלה זו בין השיטים: **הוא יתיב ר' חייא קמיה.** דרבי כשבאת אחלה זו לפניו: **א"ל.** רבי חייא מאי שיעבדו דקא מיבעי ליה מכרו או משכנו: **דמשמע הכי ומשמע הכי.** והוא כשיעבד תשובתו יפרש אם שייסד שיש לו או (אם) יש מילוק ביניהן ומהו אומר על שניהם: **אחד זה ואחד זה אין מוליאין.** אחד לפרנסה ואחד למזונות: **עד שמת הכן.** ונפלה הירושה לפני הכנות: **ויפרה.** עישור נכסים ולא אמרי' חיטול עישור נכסים שהמה כמו שנטלה זו ואח"כ יחלוקו אלא זו שקדמה ונשאת זכתה וכח על הכת אין לה עישור נכסים שהרי שתיהן שוות בירושה: **גדולה מזו.** שאפילו שיעבדו אחין את הנכסים יפה כח פרנסה לטרוף לקוחות וזו שהנכסים בעין אמרת ויתרה: **נימא ליה מאן אמרה.** אלא לאו שמיע ליה ולא קבלה ומשום הכי לא הדר נמי מהא דשמי בנות וכו': **לעולם לא הוה שמיע ליה.** מעיקרא וכי שמעה קיבלה וכי אותביה ר' חנינא כבר הוה שמיע ליה וקיבלה ומש"ה לא א"ל מאן אמרה: **ומאני הסם.** הא דלא הדר ביה ממאי דאמר שניה ויתרה: **משום רווח כיפא.** שהרי נשתכרה הרבה שנטלה אחי הירושה: **יורשת הויא.** עישור נכסים שתקנו לה בתורת ירושה תקינו לה: **אין.** בחמת לא מצו לסלוקה בזוזי ולא בחדא מרעא שאם רוצה נוטלת אלקה מכל קרקע וקרקע ואין יכולין להקנות לה אלקה במקום אחד: **כעלת חוב הויא.** ומצי לסלוקה בזוזי או בחדא מרעא: **למיגבא כינונית ושלא בשבועה כו'.** אי בעלת חוב דאחא הויא אינה גובה אלא מן הזיבורית ואינה נפרעת אלא בשבועה שלא נטלה מנכסים הללו כלום דקיי"ל (גיטין מח:) אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזבורית ואין נפרעים מהן אלא בשבועה ואי בעלת חוב שלהן אין כאן כח ליפרע מנכסי יתומין: רב אשי אמר אמת ומת רב אמת בו במיין ד) וכשבאת כתו לגבות ליפרע נטלה ממלקו של מר בר רב אשי שהיה קיים ביניותית שלא בשבועה אלמא בעלת חוב דאמי הויא: **ומכריה דרב אמת זיבורים.** לפי שבעלת חוב של אביו היתה שהיה אמיה: **כי אמיא דהיא איפכא.** אשה אמת בעת לפני ר' נחמיה שהיה לה ליטול עישור נכסים במקומו של רבה בר רב הונא ונקשה ממנו לשלוח לו דבר מאתו שישתדל בדינה: **אנטרוכלא.** מוסב אמת הרמיס כמות שהן ומקרקעי תשיב להו: **מעמלא דביתי.** שכירות הנכסים ממקרקעי קא אמי: **הוא יתיב רב אשם קמיה.** כשבא השליח לפניו ומיקפד רב הונא על דקרייה הונא מכרין: **א"ל.** רב הונא לרב אשם: **זיל אימא ליה.** בלשון גנאי כאשר אומר לך: **וכשמפא.** מהיה אם לא תאמר בלשון זה: **ענן ענן.** מהיכן אתה אומר להגבותה ממקרקעי או אפילו ממטלטלי ועוד אחלה אחרת השיבני: **מאן יתיב כי מרזיחא ברישא.** מי מיסב בנית אבל בראש הקרוים. כשהיו מסובים בסעודה היה מיכר מסיבתן מי הוא הראש שהגדול מיסב במטה אחת לראש השולחן ומני לו במטה אחרת למטה הימנו: **א"ל מר רבה.** אתה ורב הונא רבן. ולפייסו אמר לו כך אלא יכעוס עליו על שנעשה שליח בדבר ומראהו פנים שעל כרחו נעשה שליח לכך:

תלה ליה רב לרבי ביני חטי האחין ששיעבדו מהו הוה יתיב ר' חייא קמיה אמר ליה מכרו או משכנו אמר ליה מאי נפקא מינה בין מכרו בין שמשכנו [א]מוציאין לפרנסה [ב]ואין מוציאין למזונות ורב אי מכרו קמיבעיא ליה נכתוב ליה מכרו אי משכנו קא מיבעיא ליה נכתוב ליה משכנו רב תרוייהו קמבעיא ליה וסבר אי כתיבנא ליה מכרו הא ניחא אי שלח לי דמוציאין כל שכן משכנו אי שלח לי אין מוציאין אכתי משכנו קמיבעיא לי אי כתיבנא ליה משכנו אי שלח לי דאין מוציאין כל שכן מכרו אי שלח לי מוציאין אכתי מכרו קא מיבעיא לי אכתוב ליה שיעבדו דמשמע הכי ומשמע הכי ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אין מוציאין איבעיא להו לרבי יוחנן לא שמיע ליה הא דרבי ואי שמיע ליה הוה מקבל ליה או דלמא שמיע ליה ולא מקבל ליה ת"ש דאתמר [ג]מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן אמר ר' יוחנן [ד]שניה ויתרה אמר ר' חנינא גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שניה ויתרה ואם איתא נימא ליה מאן אמרה ודלמא לעולם לא שמיע ליה וכי שמיע ליה קביל ושאני התם דאיכא רווח ביתא אמר ליה רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רווח ביתא הכי נמי דלא יהבינן לה עישור נכסים אמר ליה אנא אשי לאמימר אילו בעי לסלוקה בזוזי הכי נמי דלא מצי לסלוקה אמר ליה רב אין אי בעי לסלוקה בחדא ארעא הכי נמי דלא מצי מסלק לה אמר ליה אין רב אשי אמר בת בעלת חוב הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי הוה קאימנא קמיה דאמימר ואתאי האי איתתא לקמיה דהות קא בעיא עישור נכסים וחזיתיה לדעתיה [ה]דאי בעי לסלוקה בזוזי הוי מסלק לה דשמעי מאחי דהוו קאמרי לה אילו הוה לן זוזי סליקנא בזוזי ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי והשתא דאמרת בעלת חוב הויא דאבא או דאחי למאי נפקא מינה למיגבא לבינונית שלא בשבועה וזיבורית בשבועה מאי תא שמע דרבינא אגביה לברתיה דרב אשי ממר בריה דרב אשי [ה]בינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דרב אשי זבורית בשבועה [ו]שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בר רב הונא זוטא מנהרדעא כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסים אפילו מאיצטרובלא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא [ז]הוה מגבינן אפילו מעמלא דביתי שלח ליה רב הונא הונא חברין שלם כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסי הוה יתיב רב ששת קמיה אמר ליה זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא בריש אזל רב ששת לקמיה דרב ענן אמר ליה מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה ואי לאו דשמית לא הוה קאמינא ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא בריש אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן ענן ועוד מרזיחא דשלח לי [ח][לא ידענא] מאי ניהו א"ל אימא לי איזי תלה ליה רב לרבי ביני חטי. פירש ר"ח שאלות הרבה שאלו והיו מגרות תפורות זו לזו וכין אותם תפירות כתב שאלה זו ונקוטרס פי' בין השיטין וכן אמר בירושלמי בהמזקין תלי לי ביני שיטין: **משום** רווח ביתא. יש להסתפק היכא דאיכא עשר בנות אליכא רווח ביתא מהו: **ואישתיק.** מכאן רגיל ר"ת כשהיה יושב בדין ואחד מבעלי דינין מגזם לחברו ואומר כך וכך תתמייב לי בדין רגיל היה ר"ת לומר שקר אתה דובר כי לא יתמייב שאם אין לו לדיין לומר כן מה היה מוכיח רב מניומי מדאשתיק אמימר: **מעמלא** דביתי. ופ"ת היכי דמי אי בשכירות איכא מן הנכסים פשיטא שטורפת דהא מקרקעי אינהו ואי בשכירות שגבו כבר הני מטלטלי ממש הוו ויש לומר דמיירי שהשכירו הכית לשנה ועמד בו השוכר אלי שנה ואע"ג דכבר נתמייב על מה שעמד בנית גובה ולא תשיב מטלטלי דשכירות אינה משתלמת אלא לנפשה: **ובשמתא** [ט]הוי מאן דלא [י]אמא ליה. ופ"ת אע"פ שא"ל יהא לריך הפרה כדאמרינן בפלו הן הגולין (מכות דף יא: ושם) גדוי על תנאי לריך הפרה מנלן מיהודה דכתיב אם לא הביאותיו אליך וגו' אף על פי שקיים התנאי היו עלמותיו מגולגלין בארון וי"ל דה"מ בדבר שהמנודה מסופק בשעת הגדוי אם יתקיים התנאי כי התם דמתייב וגנבי דבידי שמים לא היה יכול לשומרו והוי כאילו אין תנאי כלל אבל הכא שבידו לקיים התנאי אין לריך הפרה. ר"מ: אמר ליה ר"א אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא ריוח ביתא ה"נ דלא יהבינן לה ע"נ א"ל ריוח ביתא מהני נכסי קאמינא. ופסקי רבוואתא הל' כר"י משום דר"א מתרץ למילתי' ובירושלמי פסק הלכה כר"ח: אמר אמימר בת יורשת הויא פי' ע"נ שתקנו לה חכמים בתורת ירושה תקנו לה א"ל ר"א אילו בעי לסלוקי בזוזי ה"נ דלא מצי לסלוקה [א"ל אין אי בעין בחדא ארעא נ]ה"נ דלא מצי מסלק) א"ל אין ור"א אמר בת ב"ח הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר כו' אשי דבעלת חוב היא ומצי לסלוקי בין בזוזי בין בחדא ארעא וכך הל'. ובעינן ושאתא דאמר בע"ח הויא דאבא או דאחי פי' האיך המילו חכמים חוב זה על היתומים כאילו לפרוע דלא מצי מסלק) א"ל אין ור"א אמר בת ב"ח הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר כו' אשי דבעלת חוב היא ומצי לסלוקי בין בזוזי בין בחדא ארעא וכך הל'. ובעינן ושאתא דאמר בע"ח הויא דאבא או דאחי פי' האיך המילו חכמים חוב זה על היתומים כאילו לפרוע חובם לפנ"מ לבינונית ושלא בשבועה וזיבורית ובשבועה פי' אא"ב בע"ח דאבא לא נביא אלא מזיבורית ובשבועה דלא אתפשא צורני כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים ואי בע"ח דאחי היא גביא מנייהו בינונית ושלא בשבועה כדין בע"ח דידהו ת"ש דרבינא אגביה לברתיה דר"א [ט] מסר בר"א זיבורית ובשבועה ש"מ בע"ח דאחי היא פי' תלה ליה רב לרבי ביני חטי האחין ששיעבדו מהו הוה יתיב ר' חייא קמיה אמר ליה מכרו או משכנו אמר ליה מאי נפקא מינה בין מכרו בין שמשכנו [א]מוציאין לפרנסה [ב]ואין מוציאין למזונות ורב אי מכרו קמיבעיא ליה נכתוב ליה מכרו אי משכנו קא מיבעיא ליה נכתוב ליה משכנו רב תרוייהו קמבעיא ליה וסבר אי כתיבנא ליה מכרו הא ניחא אי שלח לי דמוציאין כל שכן משכנו אי שלח לי אין מוציאין אכתי משכנו קמיבעיא לי אי כתיבנא ליה משכנו אי שלח לי דאין מוציאין כל שכן מכרו אי שלח לי מוציאין אכתי מכרו קא מיבעיא לי אכתוב ליה שיעבדו דמשמע הכי ומשמע הכי ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה אין מוציאין איבעיא להו לרבי יוחנן לא שמיע ליה הא דרבי ואי שמיע ליה הוה מקבל ליה או דלמא שמיע ליה ולא מקבל ליה ת"ש דאתמר [ג]מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן אמר ר' יוחנן [ד]שניה ויתרה אמר ר' חנינא גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שניה ויתרה ואם איתא נימא ליה מאן אמרה ודלמא לעולם לא שמיע ליה וכי שמיע ליה קביל ושאני התם דאיכא רווח ביתא אמר ליה רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא רווח ביתא הכי נמי דלא יהבינן לה עישור נכסים אמר ליה אנא אשי לאמימר אילו בעי לסלוקה בזוזי הכי נמי דלא מצי לסלוקה אמר ליה רב אין אי בעי לסלוקה בחדא ארעא הכי נמי דלא מצי מסלק לה אמר ליה אין רב אשי אמר בת בעלת חוב הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי הוה קאימנא קמיה דאמימר ואתאי האי איתתא לקמיה דהות קא בעיא עישור נכסים וחזיתיה לדעתיה [ה]דאי בעי לסלוקה בזוזי הוי מסלק לה דשמעי מאחי דהוו קאמרי לה אילו הוה לן זוזי סליקנא בזוזי ואישתיק ולא אמר להו ולא מידי והשתא דאמרת בעלת חוב הויא דאבא או דאחי למאי נפקא מינה למיגבא לבינונית שלא בשבועה וזיבורית בשבועה מאי תא שמע דרבינא אגביה לברתיה דרב אשי ממר בריה דרב אשי [ה]בינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דרב אשי זבורית בשבועה [ו]שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בר רב הונא זוטא מנהרדעא כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסים אפילו מאיצטרובלא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא [ז]הוה מגבינן אפילו מעמלא דביתי שלח ליה רב הונא הונא חברין שלם כי אתיא הא איתתא לקמך אגבה עישור נכסי הוה יתיב רב ששת קמיה אמר ליה זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא בריש אזל רב ששת לקמיה דרב ענן אמר ליה מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה ואי לאו דשמית לא הוה קאמינא ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזיחא בריש אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן ענן ועוד מרזיחא דשלח לי [ח][לא ידענא] מאי ניהו א"ל אימא לי איזי

מת ר"א והניח שני בנים ובת מר ורב סמא וחלקו נכסי אביהן וקודם שתגבה הבת פרנסתה מת ר' סמא ובאה עכשיו לגבות ממר ר"א ומכרו' דר"ס בריה דר"א ואגביה רבינא ממר בר רב אשי חצי העישור מבינונית ושלא בשבועה דבע"ח דידיה הות ולא דאבוה ומברי' דר"ס חצי העישור מזיבורית ובשבועה דלא אגבה ר"ס דהוה

ח) ל"ל ממר בריה דר"א בינונית ושלא בשבועה מבריה דרב סמא בריה דר"א זיבורית ובשבועה וכו'.

מוסף רש"י

ונטלה עישור נכסים. שאם משפט הנכנס בשעת נגרות לו נשאין ליטול עישור נכסים בהכמת פרנסת נזונותן, לכך מה שניטלו מזונות עד אותה שעה (גיטין נא.), ולא הספיקה שניה לגבות. פרנסה, אלא נישא, עד שמת הבן. ונפלה כל הירושה לפני שתיהן (שם). שניה ויתרה. לימדה עישור נכסים שלה ולא אמרינן תיגני עישור נכסים כרישא והשאר יחלקו בשוה, דשמעת דתקינו עישור נכסים כדי שתהא לנשת פרנסת ניפולין והא אוכא טפי (שם). אמר ר' חנינא. וכי מפני שקדמה זו אינה אומר. שאפילו מכר האם את הנכסים, מוציאין. מיד שלקוחות העישור לפרנסה ואע"פ שאין מוציאין למזונות ממשעבדי, ראת אמרת שניה ויתרה. מפני שלא הספיקה, והלא בשעבוד של אחרים שטיא גדולה מזו לא אמרו שתפסיד ובכאי שהן בפניו תפסיד (שם).

תוספות רי"ד

נדוניתן מנכסיו והלכך אע"פ שלא צוה האב על נכסיו מחייבין היתומים לתת להן פרנסתן אבל היכא שצוה האב שלא יתפרנסו מנכסיו הכל לפי צוואתו ואין לנו כח לחייב את היתומים: תלא ליה רב לר' ביני חחי האחים ששיעבדו מהו פי' שלח לו אגרת שלומים וביני חחי כתב לו האחים ששעבדו ומכרו נכסי אביהן מהו פי' יכולין הבנות לטרוף פרנסתן מאותן הלקוחות או לא הוה יתיב ר"ח קמיה דר' ואמר מכרו קמבעי' ליה אי משכנו עד זמן קצוב ולא מכרום לגמרי א"ל מאי נפקא לך מיניה בין מכרו בין משכנו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות פי' האחים שמכרו נכסים אחר מות אביהן מוציאין מן הלקוחות לפרנסת הבנות שמשעה שמת אביהן חוב מוטל עליהן לפרוע פרנסתן ולא כל כמיניידו למכור נכסי אביהן שנשתעבדו להן משעת מיתת אביהן ואין מוציאין למזונות כדתנן אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני ח"ע שאין לה קצבה אבל פרנסת הבת י"ל קצבה ע"נ ודמיא לכל חוב דעלמא וטריף ממשעבדי: איתמר מי שמת והניח ב' בנות ובן וקדמה ראשונה ונטלה ע"נ ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן אר"י שניה ויתרה פי' אבדה חלק פרנסתה כיון שנפלו לה הנכסים בירושה ול"א תשול פרנסתה תחלה כי היכי דשקלה ראשונה והדר תפלוג בהדה אלא כיון שלא הספיקה לגבות פרנסתה עד דנפלו נכסי קמה לירש חצין אבדה פרנסתה א"ל ר"ח גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שני' ויתרה פי' השתא אפילו מכרו האחין הנכסים דליתנהו קמה אולא וטרפה מלקוחות

עין משפט נר מצוה

לז א מי' פ"ב מהל' אישות הלכה ז סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סימן קיג סעיף ה: לח ב טוש"ע אה"ע פי' קיג סעיף ז: לט ג מי' שם הלכה ט וסמג שם טוש"ע שם סי' קיג סעיף ח: מ ד מי' שם הל' ו טור ש"ע שם סעיף כ: מא ה מי' שם טור ש"ע שם סעיף ג: מב ו מי' שם הלכה ה טור ש"ע שם סעיף ב:

תוספות רי"ד (המשך)

והשתא דאיתנהו קמה אמרת ויתרה וקס"ד דשמעמא דר"י הוי דיוין שנכנסו הנכסים בירושה דין היורש כדין הלוקח דמי וכמו שאינה גובה מן הלקוחות כך אינה גובה מן היורשין ואם מתו הבנים אין הבנות גובות מיורשיהן ובכשיו שהן בעצמן יורשות את אחיהן אין זו גובה על זו ומש"ה א"ל גדולה מזו אמרו שאף מן הלקוחות הוא גובה וכ"ש מן היורשין ואהדר ליה ר"י ש"ה דאיכא ריוח ביתי' פי' שהגיע בידה ריוח מן הנכסים האלה לירש חצים ובעמא דפרנסה הוא כדאמר שאנו אומרים דעתו של אב שאינו רוצה שתתבזה בתו והשתא דאית לה חילוקא בנכסיו אין רצונו שתטול פרנסתה שהרי יש לה ואינה מתבזה אבל לעולם גובה מן הלקוחות בין מיורשי האחים אם מתו: א"ל רב יימר לר"א אלא מעתה אשכחה מציאה בעלמא דאיכא ריוח ביתא ה"נ דלא יהבינן לה ע"נ א"ל ריוח ביתא מהני נכסי קאמינא. ופסקי רבוואתא הל' כר"י משום דר"א מתרץ למילתי' ובירושלמי פסק הלכה כר"ח: אמר אמימר בת יורשת הויא פי' ע"נ שתקנו לה חכמים בתורת ירושה תקנו לה א"ל ר"א אילו בעי לסלוקי בזוזי ה"נ דלא מצי לסלוקה [א"ל אין אי בעין בחדא ארעא נ]ה"נ דלא מצי מסלק) א"ל אין ור"א אמר בת ב"ח הויא ואף אמימר הדר ביה דאמר כו' אשי דבעלת חוב היא ומצי לסלוקי בין בזוזי בין בחדא ארעא וכך הל'. ובעינן ושאתא דאמר בע"ח הויא דאבא או דאחי פי' האיך המילו חכמים חוב זה על היתומים כאילו לפרוע חובם לפנ"מ לבינונית ושלא בשבועה וזיבורית ובשבועה פי' אא"ב בע"ח דאבא לא נביא אלא מזיבורית ובשבועה דלא אתפשא צורני כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים ואי בע"ח דאחי היא גביא מנייהו בינונית ושלא בשבועה כדין בע"ח דידהו ת"ש דרבינא אגביה לברתיה דר"א [ט] מסר בר"א זיבורית ובשבועה ש"מ בע"ח דאחי היא פי'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com